

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה	משפט פלילי
תאריך: כ"ג תמוז התשס"ב, 3 יולי 2002 עדכון: שבט התשס"ו, פברואר 2006 מספר הנחיה: 4.1103 (90.002)	מדיניות התביעה - סוגי עבירות ומבצעי עבירה הגשת כתבי אישום בעבירה של זילות בית- המשפט

הגשת כתבי אישום בעבירות של העלבת עובד ציבור וזילות בית-המשפט

1. סעיף 288 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין"), קובע:

"המעליב בתנועות, במלים או במעשים, עובד ציבור, או דיין או פקיד של בית דין דתי או חבר ועדת חקירה לפי חוק ועדות חקירה, התשכ"ט- 1968, כשהם ממלאים תפקידם או בנוגע למילוי תפקידם, דינו – מאסר 6 חודשים".

2. סעיף 255 לחוק העונשין קובע:

"האומר או כותב דבר על שופט או דיין לענין כהונתו בכוונה לפגוע במעמדו, או מפרסם דברי גידוף נגד שופט או דיין כדי להחשיד או לבזות את דרכי השפיטה, דינו - מאסר שלוש שנים".

עם זאת, סיפת הסעיף מסייגת הדברים וקובעת:

"אולם ביקורת כנה ואדיבה לטיב החלטתו של שופט או דיין בדבר שיש בו ענין לציבור לא תהא עבירה לפי סעיף זה".

3. על עבירות אלה אמר בית המשפט המחוזי בעניין נזאר כדלקמן:

"...העבירות של זילות בית-משפט והעלבת עובד ציבור מנוסחות באופן רחב וגורף... ככל שהחוק נדרש לתיקון ולעיגון, ענין הוא למחוקק לעמוד בו. עד לאותה עת, יש להעמיד את רשויות החוק בחזקתן כי ידאגו לאכיפה מושכלת של עבירות אלה, תוך שימוש בהגיון בריא, חוש פרופורציה, ומתן משקל לחופש הביטוי, כל מקרה ונסיבותיו. שאם לא יעשו כן, חזקה על בתי המשפט כי לא יחסכו שבט קולמוסם במקרה בו יימצא כי הגשת כתב האישום נעשתה תוך שימוש לרעה בסמכות" (ע"פ 2098/02 אעלימי נזאר נ' מדינת ישראל).

מטרתה של הנחייה זו היא קביעת עקרונות מדיניות כלליים לצורך "אכיפה מושכלת" של עבירות רגישות אלה על-ידי רשויות התביעה.

העלבת עובד ציבור**4. התכלית והערך המוגן של העבירה**

העבירה של העלבת עובד ציבור מצויה בפרק ט' לחוק העונשין שעניינו פגיעה בסדרי השלטון והמשטר, תחת סימן ד' שעניינו עבירות בשירות הציבורי וכלפיו. יודגש, כי אין בחוק העונשין עבירת "העלבה" כלפי אדם אחר שאיננו עובד ציבור.

הגנה זו, המיוחדת לעובדי ציבור, באה להגן על האינטרסים הבאים: שמירה על עובד הציבור על מנת שיוכל למלא את תפקידו כראוי, הגנה על מעמד רשויות השלטון והגנה על כבודו של עובד הציבור שנמצא נפגע מהיותו משרת את הציבור.

מלאכת מציאת האיזון הראוי בין ההגנה על עובד הציבור ושרות הציבורי בכללותו, לבין עקרון חופש הביטוי והביקורת, איננה פשוטה. עקרון חופש הביטוי והזכות לבקר את מוסדות השלטון מהווה אבני יסוד בשיטת המשפט הישראלית ונדבך חשוב בשמירה על ההליך הדמוקרטי. ראוי כי ההעמדה לדין בגין עבירה זו תעשה מתוך ראייה רחבה למכלול הזכויות, תוך מתן משקל לעקרון חופש הביטוי, והאינטרס הגלום בזכות לבקר מוסדות שלטון.

5. יסודות העבירה

יש לפרש את יסודות העבירה על רקע הערך המוגן ותכלית העבירה שפורטו לעיל:

היסוד העובדתי

"עובד ציבור" - כאמור בסעיף 34כד לחוק העונשין המגדיר מיהו "עובד ציבור". ככלל, לצורך עבירה זו, "עובד ציבור" יתפרש כעובד ציבור מסוים שאליו מכוונים דברי העלבה, ולא מגזר או ציבור בלתי מסוים של עובדי ציבור.

"המעליב" – במשמעותו הלשונית כאמור במילון אבן שושן ("העלבה" ו- "מעליב"): מכלים, פוגע בכבוד, מבייש, גורם עלבון וכיו"ב.

חשוב לציין כי "העלבה" אינה רק במילים, אלא בכל דרך אפשרית של "העלבה", לרבות ב"תנועות" או ב"מעשים" שאינם מלווים באמירה כלשהיא.

עבירה זו היא עבירה "התנהגותית" ואיננה מותנית בתוצאת המעשה, קרי: די במעשה ההעלבה עצמו כדי לבססה. המבחן לקיומו של מעשה העלבת עובד ציבור הוא אובייקטיבי, ואין לבוחנו ממבטו הסובייקטיבי של עובד הציבור – האם נעלב בפועל אם לאו.

אשר לשאלה אם התגבשות יסודות העבירה מותנית בכך שההעלבה תובא לידיעתו של עובד הציבור – בתי משפט שלום נחלקו בדעותיהם:

בת"פ (נצרת) 1263/01 **מדינת ישראל נ' עלי עילאל**, תק – מח 2003(4), 2985 נקבע כי כאשר הדברים נאמרו שלא בפניו של עובד הציבור, לא מתקיימת העבירה. בת"פ (קרית גת) 257/01 **מדינת ישראל נ' יפרח שלום**, תק – של 2003(2), 1385 ננקטה גישה דומה לפיה עבירת ההעלבה מתגבשת כאשר הדברים נאמרו בפני עובד הציבור, או כשדברי ההעלבה הובאו לידיעתו. לעומת זאת, בת"פ (תל-אביב) 8098/96 **מדינת ישראל נ' יהודה צחורי** (לא פורסם) נקבע כי העבירה גובשה מעצם ההעלבה, בין אם נאמרה בפניו של עובד הציבור ובין אם נאמרה שלא בפניו, ודי בידיעה של מספר אנשים בציבור על דברי ההעלבה כדי שתתגבש העבירה.

ככלל, העמדה בדין בעבירה זו תהא רק כאשר דברי העלבה נאמרו בפני עובד הציבור, או שנאמרו בנסיבות בהן סביר להניח כי הדברים יגיעו לידיעתו של עובד הציבור והמעליב היה מודע לאפשרות זו [ראו בהקשר זה: ע"פ 2034/04 **שמואל לם נ' מדינת ישראל** (לא פורסם) הבוחן סוגיה זו ביחס לעבירת האיומים].

כאמור לעיל, התבטאות תיחשב כ"העלבה" ולא תחסה תחת כנפי עקרון "חופש הביטוי", כאשר התייחסה לעובד ציבור קונקרטי, ואיננה בגדר אמירה כללית ביחס לסוג מסוים של עובדי ציבור.

"כשהם ממלאים תפקידם או בנוגע למילוי תפקידם" - כאשר הם פועלים, הלכה למעשה, במסגרת הסמכות שהוקנתה להם בחוק או כאשר הם ממלאים את ה"פונקציה" הגלומה בתפקידם או כאשר קיימת "זיקה" בין ההעלבה לבין מילוי תפקידם. יודגש, כי על האמירה להיות קשורה לתפקידו של עובד הציבור. כאשר האמירה המעליבה באה על רקע סכסוך אישי, אף אם נאמרה בעת ביצוע תפקידו, אין בכך כדי להוות העלבת עובד ציבור.

היסוד הנפשי

לשון החוק אינה מציגה דרישה לקיומו של הלך נפש "מסוים", קרי: עבירה של **מחשבה פלילית**, ודי בקיומה של "עצימת עיניים" כלפי רכיבי היסוד העובדתי: ההתנהגות והנסיבות - כדי לבסס הרשעה.

6. שיקול דעת התביעה בהעמדה לדין

ככל שמדובר במדיניות העמדה לדין יש לנהוג במדיניות של ריסון ואיפוק המבטאת את האינטרסים השונים. זאת, תוך הקפדה על מניעת פגיעה בלתי מידתית בחופש הביטוי.

להלן יפורטו שיקולים שונים, שבחינתם עשויה לסייע בהחלטה בדבר העמדה לדין בעבירה זו.

א. **תוכן האמירה**: במסגרת שיקול זה יש להתחשב במספר פרמטרים:

1. **חומרת האמירה** - אם האמירה מצויה במדרג גבוה של קשת הביטויים הפוגעים.

2. **הישנות האמירה** - יש להבחין בין אמירה בודדת לבין רצף של אמירות מעליבות.

3. **מטרת האמירה המעליבה** - אם מטרת ההתבטאות היא ביקורת לגיטימית או שכל מטרתה לפגוע, כגון: גידופים.

4. **אמיתות האמירה לכאורה** - ככל שמדובר בשאלה עובדתית שיש לה רלוונטיות לתפקודו של עובד הציבור, תהווה אמיתות האמירה לכאורה נסיבה לקולה, על משקל הגנת "אמת דיברתי" - סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה - 1965. יחד עם זאת, טענה זו אינה מהווה הגנה מפני אחריות פלילית.

ב. **הנסיבות בהן נאמרה**: אם המעשה נעשה בנוכחות אחרים, ו/או האמירה פורסמה במכוון, בין אם באמצעות כלי התקשורת ובין אם בדרך אחרת - תהיה בכך נסיבה מחמירה. במקרים בהם האמירה לא הגיעה לאוזני הנעלב (בנסיבות שפורטו לעיל, קרי: שסביר היה להניח כי האמירה תגיע לידיעתו והמעליב היה מודע לאפשרות זו), יש לנקוט משנה זהירות בהעמדה לדין.

ג. **הלך הרוח של המעליב**: במסגרת בחינת הנסיבות, יש ליתן משקל אם דברי ההעלבה נאמרו תוך תכנון מוקדם - עובדה שיש בה כדי להוות נסיבה מחמירה, או שמא מדובר באמירה ספונטאנית עקב סערת רגשות בה היה נתון המעליב. עם זאת, יודגש, כי אין באמור כדי לשלול העמדה לדין בעבירת העלבת עובד ציבור גם בגין אמירות ספונטאניות.

ד. **היסוד הנפשי של המעליב**: כאמור, היסוד הנפשי בעבירה מתקיים גם במקרים של "עצימת עיניים" בלבד. עם זאת, במקרים בהם המעליב "עצם עיניים" יש ליתן לכך משקל לקולא בשקילת העניין לציבור בהגשת כתב אישום.

ה. **הרקע לאמירה:** יש ליתן משקל גם לנסיבות שקדמו לאמירה, לדוגמא: מקרים בהם ה"העלבה" באה כתגובה למעשה לא ראוי של עובד הציבור, כגון: אמירת אמרות מעליבות קודמות על ידי עובד הציבור. במקרים אלו יש לנקוט משנה זהירות בהעמדה לדין.

ו. **הגורם כלפיו נאמרו הדברים:** במסגרת השיקולים לעיל, יש לבחון מהות תפקידו של עובד הציבור כלפיו נאמרו הדברים. כאמור, אחת ממטרות העבירה היא הגנה על עובדי הציבור על מנת שיוכלו לבצע את תפקידם ללא מורא וחשש. על כן, יש להבחין בין עובד ציבור שמהות תפקידו היא עבודה עם הציבור הרחב לבין עובד ציבור אחר. ככל שתפקידו של עובד הציבור דורש חיכוך רב יותר עם ציבור רחב יותר, גובר האינטרס להגן עליו (באשר להעלבת נבחר ציבור – ראו: סעיף 7 להלן).

באשר לבכירותו של עובד הציבור - חלק מהשיקולים בהעמדה לדין בגין העלבת **עובד בכיר** בשירות הציבורי, דומים לשיקולים האמורים בהעלבת **נבחר ציבור** (ראו פירוט בסעיף 7 להלן). תפקיד ציבורי בכיר חושף את העובד לקבלת ביקורת ציבורית, ולרוב, באפשרות העובד הבכיר להגיב באמצעות כלי התקשורת. במצבים אלה, הנטייה תהיה שלא להגיש כתב אישום כנגד המעליב. עם זאת, יצוין, כי ישנם עובדים בכירים בשירות הציבורי המנועים מלהגיב לעלבון. כמו כן, הנזק שעלול להיגרם מכך שהעלבון ישפיע על שיקול דעתם, הוא רב יותר מאשר אצל עובד זוטא.

ז. **תוצאת האמירה:** בהמשך לבדיקת מיהות עובד הציבור כלפיו נאמרו הדברים, יש לבדוק אם נגרמה הפרעה כלשהי לעובד הציבור, ומהי מידת הפרעה שנגרמה. אם לא נגרמה הפרעה ממשית, יש לבחון אם מעשה ההעלבה עלול היה להפריע לעובד הציבור במילוי תפקידו. עם זאת, יודגש, כי עבירה זו אינה מותנית בתוצאת המעשה, וכי קיים אינטרס ציבורי בהעמדה לדין גם בגין אמירות שלא עלו כדי הפרעה או כדי פוטנציאל להפריע.

ח. **עבירות נוספות:** יש לבחון אם למעשה ההעלבה התלוו עבירות נוספות, או שמא מדובר באירוע בודד. אם מדובר באירוע בו בוצעו עבירות נוספות - יש בכך כדי להוות נסיבה מחמירה.

7. העלבת נבחר ציבור

בשל מהות תפקידו של נבחר ציבור, יש לבחון שיקולים נוספים בטרם ההעמדה לדין בגין העלבתו. נבחר הציבור בחר בתפקיד מרכזי במסגרת ההליך הדמוקרטי, תפקיד החושף אותו לביקורת ציבורית ואישית. פגיעה באמצעי ביקורת זה – אף במקרים בהם הביקורת "מעליבה" – עלולה להוות פגיעת יתר בעקרון חופש הביטוי במסגרת ההליך הדמוקרטי. כמו כן, בידי נבחר הציבור היכולת להגן על עצמו באמצעות אמצעי התקשורת - אמצעי שלא עומד בפני עובד המדינה הרגיל.

לפיכך, ככלל, אין להעמיד לדין אדם שנמצא מעליב נבחר ציבור, אלא בנסיבות חריגות.

על פי הנוהל הקיים והנחיות שהועברו למשטרה, בטרם קבלת החלטה בדבר פתיחה בחקירה, סגירת תיק או הגשת כתב אישום במקרה של העלבת **נבחר ציבור** או **עובד בכיר בשירות הציבורי**, יובא העניין לאישורו של המשנה לפרקליט המדינה (עניינים מיוחדים), שייועץ במידת הצורך בפרקליט המדינה ו/או היועץ המשפטי לממשלה (ראו: הנחיה מס' 14.12 להנחיות פרקליט המדינה "פתיחה בחקירה בעניין בעל רגישות ציבורית רבה").

זילות בית-המשפט

8. התכלית והערך המוגן של העבירה

העבירה של זילות בית המשפט מצויה בפרק ט' לחוק העונשין שעניינו פגיעה בסדרי השלטון והמשטר, תחת סימן א' שעניינו שיבוש עשיית משפט.

עבירה זו באה להגן על מעמדו של נושא משרה שיפוטית (שופט או דיין) במסגרת כהונתו או לענין מילוי תפקידו זה, וכפועל יוצא, גם על המוסד.

מלאכת מציאת האיוון הראוי בין עקרון השמירה על כבוד של המערכות השלטוניות, מחד גיסא, ועקרון חופש הביטוי והביקורת, מאידך גיסא - איננה פשוטה כלל ועיקר. גם בחלוף שנות דור מאז נאמרו, יפים עדיין לעניין זה דבריו של השופט עציוני בפרשת זיידמן, שעסקה בזילות בית המשפט:

"לא קל תמיד להחליט איזה עיקרון יש להעדיף בכל מקרה ומקרה. ואם יוצא לפעמים שהשופט סובל מביקורת בלתי מוצדקת, הרי זהו מחירה הבלתי נמנע של הדמוקרטיה בה אנו חיים. רק בארצות טוטאלטריות אין האזרח מעז לבקר את השלטון ואת בתי-המשפט... ביקורת זו צריכה להיות הוגנת, מרוסנת ועניינית, אך למרות זאת אין להשתיקה בקלות כאשר היא עוברת לעתים את גבולות הטעם הטוב" (ע"פ 364/73 זיידמן נ' מדינת ישראל, פ"ד כח(2) 620, 634 - 635) [ההדגשות אינן במקור].

9. יסודות העבירה

יש לפרש את יסודות העבירה, על שתי חלופותיה, בהתאם לערך המוגן ותכלית העבירה שפורטו לעיל:

חלופה א': "אומר או כותב דבר על שופט או דיין כהונתו בכוונה לפגוע במעמדו"**היסוד העובדתי**

"**האומר או כותב**" - מעשה העבירה יכול שיהיה בעל פה או בכתב. הן בפניו של השופט או הדיין, והן שלא בפניו.

"**על**" - משמעו – "אודות" השופט. אפשר שהדברים יאמרו "עליו" שלא בפניו, ויכול שיאמרו "אליו" בפניו או בנוכחותו.

"**שופט או דיין**" - כל מי שממלא תפקיד שיפוטי. המדובר בשופט או דיין כפרט, להבדיל מכלל השופטים או הדיינים ב"ערכאה" או ב"מערכת השיפוטית".

"**לעניין כהונתו**" – בקשר לכהונתו במשרת שופט או דיין, קרי: "במילוי תפקידו".

טיבם של הדברים המבזים – צריך שיהיו אלה דברים "משמיצים ומבזים", "דברי עלבון והשמצה", "דברים מעליבים" (ראו: קדמי, על הדין בפליליים, כרך ב', 893).

עבירה זו היא עבירה מטרה ואיננה מותנית בתוצאת המעשה, קרי: די במעשה האמירה עצמו כדי לבססה. המבחן לקיומו של מעשה הביזוי הוא אובייקטיבי, ואין לבוחנו ממבטו הסובייקטיבי של השופט או הדיין – האם נפגע בפועל אם לאו.

היסוד הנפשי

לשון החוק דורשת קיומה של כוונה מיוחדת – "בכוונה לפגוע במעמדו" (של השופט או הדיין) – על שני מרכיביה: חזות מראש של התוצאה האסורה וחפץ להשיגה. דהיינו: כוונה לבזות את השופט בתפקידו זה.

הוכחת הכוונה יכולה להימצא במילים עצמן במובן הרגיל, ועל הנאשם לסתור הנחה זו.

כאמור, העבירה שבנדון היא עבירת מטרה. בעוד שסעיף 20(ב) לחוק העונשין מחיל את הלכת הצפיות על עבירות כוונה, הרי שבעבירות מטרה הלכת הצפיות לא נקבעה סטטוטורית באופן מפורש (בענין זה נחלקו שופטי בית המשפט העליון בדעותיהם, ראו: פס"ד ביטון להלן). לאחרונה, ברע"פ 9818/01, ע"פ 8295/02 **שמעון ביטון נ' ציון סולטן**, תקדין עליון 2005(1), 4187, נקבע בדעת רוב כי אין להחיל את כלל הצפיות באופן גורף ואוטומטי על עבירות מטרה, אלא יש לבחון את אופיה ואת תכליותיה של העבירה המסוימת, ולפיהן לקבוע האם יש מקום להחלתו של כלל הצפיות ביחס לאותה עבירה. באותו פסק דין, הוחלט שאין להחיל את הלכת הצפיות בעבירה לפי סעיף 6 לחוק לשון הרע, התשכ"ה – 1965. הרציונל שעמד מאחורי קביעה זו הוא, בין היתר, בשל עקרון היסוד של חופש הביטוי אשר תומך בצמצום האחריות בפירוש הסעיף.

נראה, כי רציונל זה חל גם בעבירה של זילות בית המשפט. בעבירה זו, עקרון חופש הביטוי והביקורת של מערכת השפיטה הוא בעל חשיבות רבה אף יותר, ולכן, בבואנו לפרש עבירה זו יש לנקוט בפירושו המצמצם של הסעיף, קרי: אי החלת הלכת הצפיות.

חלופה ב': "מפרסם דברי גידוף נגד שופט או דיין כדי להחשיד או לבזות את דרכי השפיטה"

היסוד העובדתי

"מפרסם" – כמשמעותו בהגדרה שבסעיף 2 לחוק העונשין, התשל"ז – 1977.

"דברי גידוף נגד שופט או דיין" – נראה כי המושג "דברי גידוף" בהקשר זה, הוא בעל משמעות רחבה של דברי "השמצה ועלבון", להבדיל מהמשמעות המצומצמת המתחייבת מן השימוש במושג "גידוף" כשלעצמו.

גם חלופה זו היא עבירה מטרה ואיננה מותנית בתוצאת המעשה, קרי: די במעשה הפרסום עצמו כדי לבססה. המבחן לקיומו של מעשה הביזוי הוא אובייקטיבי, ואין לבוחנו ממבטו הסובייקטיבי של השופט או הדיין – האם נחשד או התבזה בפועל אם לאו.

היסוד הנפשי

לשון הסעיף מציגה דרישה מפורשת של "כוונה מיוחדת" – "כדי להחשיד או לבזות את דרכי השפיטה". כוונה זו ניתנת להוכחה מראיות חיצוניות, וכן, ניתן ללמוד עליה מתוכנם של הדברים שנאמרו או נכתבו.

גם באשר לחלופה זו, הלכת הצפיות איננה חלה (ראו פירוט בחלופה א' לעיל).

הסייג: ביקורת כנה ואדיבה

מטרת הסייג בעבירה הוא מציאת נקודת איזון בהתנגשות האפשרית בין שני הערכים הרלוונטיים – חופש הביטוי והביקורת מזה, ומעמד נושא משרה שיפוטית וכבוד המערכת השיפוטית מזה. בהתאם לכך, נקבע בפסיקה כי ביקורת שתחסה תחת כנפי חופש הביטוי תהא ביקורת הוגנת, מרוסנת ועניינית. יחד עם זאת, יש להימנע מלהשתיק את הביקורת כל אימת שהיא עוברת את גבולות הטעם הטוב. המקרים בהם יינקטו הליכים פליליים צריכים להיות מקרים יוצא דופן, שבהם כוונת הפגיעה והזדון בהטחת דברי העלבון הם גלויים לעיני כל.

10. שיקול דעת התביעה בהעמדה לדין

יש חשיבות - הן כלפי בתי-המשפט והן כלפי הציבור - בגיבוש מדיניות אחידה, ככל הניתן, של התביעה הכללית בנושא מורכב וחשוב זה של עבירת זילות בית המשפט. לפיכך, בטרם קבלת החלטה בדבר פתיחה בחקירה והגשת כתבי אישום בגין עבירה של זילות בית משפט יובא העניין לאישורו של המשנה לפרקליט המדינה (עניינים מיוחדים), שייוועץ במידת הצורך בפרקליט המדינה ו/או ביועץ המשפטי לממשלה.

כאמור לעיל, ככל שמדובר במדיניות העמדה לדין יש לנהוג במדיניות של ריסון ואיפוק המבטאת את האינטרסים השונים. זאת, תוך הקפדה על מניעת פגיעה בלתי מידתית בחופש הביטוי.

ככלל, העמדה לדין בעבירה זו תהא רק כאשר דברי הזילות נאמרו בפני השופט או הדיין, או שנאמרו בנסיבות בהן סביר להניח כי הדברים יגיעו לידיעתו של השופט או הדיין והמבזה היה מודע לאפשרות זו.

להלן יפורטו שיקולים שונים שבחינתם עשויה לסייע בהחלטה בדבר העמדה לדין בעבירה זו, אף שאין זו רשימה ממצה. יש לציין, כי חלק משיקולי התביעה בהעמדה לדין בגין עבירת זילות בית משפט, דומים במהותם לשיקולים באשר לעבירה של העלבת עובד ציבור (המפורטים בסעיף 6 לעיל).

א. תוכן האמירה: במסגרת שיקול זה יש להתחשב במספר פרמטרים:

1. חומרת האמירה - אם האמירה מצויה במדרג גבוה של קשת הביטויים הפוגעים.
2. הישנות האמירה - יש להבחין בין אמירה בודדת לבין רצף של אמירות מבזות.
3. מטרת האמירה המבזה - לשון הסעיף קובע סייג לפיו כאשר מדובר ב"ביקורת כנה ואדיבה" לא תהא זו עבירה לפי סעיף זה. גם כאשר למקרים שאינם נכללים בסייג האמור, יש לבחון האם מטרת ההתבטאות היא מעין "ביקורת" או שכל מטרתה לפגוע, כגון: גידופים במשמעותם הפשוטה.
4. אמיתות האמירה לכאורה - ככל שמדובר בשאלה עובדתית, שיש לה רלוונטיות לתפקודו של השופט, תהווה אמיתות האמירה לכאורה נסיבה לקולה, על משקל הגנת "אמת דיברתי" - סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה - 1965. יחד עם זאת, טענה זו אינה מהווה הגנה מפני אחריות פלילית.

ב. **הנסיבות בהן נאמרה:** אם המעשה נעשה בנוכחות אחרים, ו/או האמירה פורסמה במכוון, בין אם באמצעות כלי התקשורת ובין אם בדרך אחרת - תהיה בכך נסיבה מחמירה. אם הדברים נאמרו במסגרת דיון משפטי, יש להבחין בין דיון "בדלתיים סגורות" - שיקול לקולא, ובין דיון ב"אולם פתוח" - נסיבה שיש בה כדי להחמיר. במקרים בהם האמירה לא הגיעה לאוזני השופט (בנסיבות שפורטו לעיל, קרי: שסביר היה להניח כי האמירה תגיע לידיעתו והמבזה היה מודע לאפשרות זו), יש לנקוט משנה זהירות בהעמדה לדין.

ג. **הלך הרוח של המעליב:** במסגרת בחינת הנסיבות, יש ליתן משקל האם מעשה הביזוי נעשה תוך תכנון מוקדם - עובדה שיש בה כדי להוות נסיבה מחמירה, או שמא מדובר באמירה ספונטאנית עקב סערת רגשות בה היה נתון המבזה. עם זאת, יודגש, כי אין באמור כדי לשלול העמדה לדין בעבירת זילות בית המשפט גם בגין אמירות ספונטאניות.

ד. **תוצאת האמירה:** כאמור, עבירה זו אינה מותנית בתוצאת המעשה, וקיים אינטרס ציבורי בהעמדה לדין גם בגין אמירות שלא עלו כדי הפרעה לשופט או בהרגשת היעלבות מצידו. עם זאת, אם לא נגרמה כל הפרעה ו/או השופט לא "נפגע" משמיעת הדברים - יש בכך שיקול לקולא.

ה. **עבירות נוספות:** יש לבחון אם לעבירת הזילות התלוו עבירות נוספות, או שמא מדובר באירוע בודד. אם מדובר באירוע בו בוצעו עבירות נוספות - יש בכך כדי להוות נסיבה מחמירה.